

foto: Peter Boss

Legeruniform met op de revers het embleem van de geestelijk verzorger. De humanistische raadsman in de krijgsmacht. Zijn positie in het leger is omstreden. Moet hij geestelijk gladstrijker zijn? Is hij een schaap in wolfskleren? Of alleen maar overbodige hap? Peter Boss in gesprek met Wil Gerards over o.a. deze vooroordelen.

Geestelijke verzorging in de krijgsmacht

DE MENS IN HET UNIFORM STAAT CENTRAAL

Al eerder werd in de Humanist aandacht besteed aan de moeilijkheden van de humanistische geestelijke verzorgers in de krijgsmacht. De personeelsproblemen zijn zeer nijpend; de overheid weigert de benodigde uitbreiding van het corps goed te keuren. De redenen voor deze onwil zijn onduidelijk. Wil Gerards, raadsman die samenhangen met de krijgsmacht, bijvoorbeeld de kernbewapening en de kwestie Libanon, de minister zeker niet welgevallig is." Gerards schreef voor zijn kollega's een stuk waarin de vraag centraal staat wat nu precies die humanistische geestelijke verzorging inhoudt. Op basis van dat konsept en een gesprek met Gerards een beschrijving van dit specifieke werk op humanistische grondslag. Raadslieden die worstelen met problemen, tegenstand en vooroordelen die veel kollega's werkzaam in gevangenissen, ziekenhuizen en bejaardentehuizen zullen herkennen.

De personeelsproblemen. Er zijn, in principe, negentien raadslieden. Eén daarvan is centraal koördinator, één is stafkracht en vijf tot voor kort overspannen. Nederland en West-Duitsland zijn, voor wat het raadswerk betreft, verdeeld in ze-

ventien rayons. Bij volle inzetbaarheid zou dus elke raadsman één rayon hebben. Wil Gerards, de noorderling, heeft naar eigen zeggen een rustig, „gematst” rayon. In vergelijking met anderen. Toch moet hij nog altijd vijf kazernes bezoeken. Een rei-

zend raadsman die overal slechts part-time aanwezig kan zijn.

De feiten. De Nederlandse bevolking bestaat voor éénderde uit niet-godsdienstigen. Er zijn in de krijgsmacht van die Nederlandse samenleving tweehonderdvijfenvijftig geestelijke verzorgers. Nog geen ééntiende daarvan is humanistisch; het zouden er vijftientacht moeten zijn. Dus zelfs al zou de overheid, in een vlaag van bezuinigingsdrift, besluiten het aantal geestelijke verzorgers te halveren, dan nog zouden er minstens twintig raadslieden tekort zijn.

Personeelsproblemen. Bijvoorbeeld bij de marine. Daar werkt één raadsman. Gerards: „Bestaat die marine dan alleen maar uit godsdienstige jongens? En voor zover zij niet godsdienstig zijn, zijn het dan mensen die geen problemen hebben, die geen recht hebben op bezinning?”

En als gevolg van de personeelsproblemen: belachelijk lange werkweken, overwerktheid, afknappen. Is de behoefte aan die geestelijke verzorging dan zo groot?

Gerards: „Dat kun je niet definitief beantwoorden. Alleen daar waar een raadsman full-time aanwezig is, alleen daar kun je een meting verrichten naar het aantal mensen dat er gebruik van maakt.” Daarnaast moet de vraag naar humanistische geestelijke verzorging en -vorming opgeroepen, losgeweekt worden. Want er leven nogal wat vooroordelen rond dit werk.

Misvattingen

Veel van de taken van de geestelijke verzorging (in het algemeen) zouden door het maatschappelijk werk overgenomen kunnen worden. Want de maatschappelijk werker is tegenwoordig veel beter toegerust dan vroeger. Dat is zo'n vooroordeel. Een ander: er is helemaal geen behoefte aan geestelijke verzorging.

Gerards: „Als je iemand rechtstreeks vraagt of hij die behoefte heeft, dan is het antwoord: „Ik? Natuurlijk niet! Ik heb behoefte aan koffie”. Of: „Je denkt toch niet dat ik wat mankeer, dat ik bekeerd moet worden.” Niet alleen mogelijke „klanten”, ook funktionarissen in de krijgsmacht hanteren deze misvatting.

Een derde: er is in ieder geval geen behoefte aan humanistische geestelijke verzorging en -vorming. Want de aalmoezenier, de dominee of de rabbijn doen precies hetzelfde als de raadsman en dat even menselijk, gemoedelijk, gelijkwaardig en breed van opvattingen. De godsdienstige geestelijke verzorgers zijn trouwens net zo humanistisch als de raadslieden, alleen hebben zij nog een god en een geloof erbij. En een vierde vooroordeel: de krijgsmacht is een gewoon bedrijf, als alle andere waar ook geen geestelijke verzorging is. De verleiding om deze misvatting te ontzenuwen is groot (welk bedrijf heeft bijvoorbeeld een met het leger vergelijkbare ver-

(vervolg op pagina 4)

HUMANISME EN RELIGIE BIJTEN ELKAAR NIET

Tegen het Humanistisch Verbond en tegen humanisten, bestaat – ook onder sympathisanten – een bekend verwijt. Er is voor de belangrijke dingen in het leven zo weinig gevoel: alles is zo nuchter en verstandelijk, luidt het bezwaar ongeveer. En wat je ook op godsdienst en kerk kunt tegen hebben; daar is tenminste wat meer ruimte voor emoties en bestaat meer warmte. Of dat laatste waar is, moeten we hier maar onbesproken laten. Dat het gevoelsleven van humanisten in hun uitingen zo pover herkenbaar is, mag als klacht echter serieus genomen worden, want daarvoor wordt het te vaak gehoord.

Hebben humanisten geen gevoel? Kennen ze geen emoties? Dat kan bezwaarlijk van ze gedacht worden. Maar houden ze dat dan angstvallig buiten hun levensovertuiging? Ook dat kan moeilijk volgehouden worden wanneer zo nadrukkelijk onder de grondslagen van humanisme begrippen genoemd worden als verbondenheid, en natuurlijkheid.

Over dat woordje angstvallig mag echter wel iets gezegd worden. Bij humanisten is zeker angst voor een al te ondoordachte rol van de emoties; maar daar heb je het woordje ondoordacht alweer.

Het denken, de rede staat toch weer voorop. Ja, dat is waar. Het is erg kenmerkend voor humanisten dat ze in het ondoorgrondelijke leven de rede hebben gekozen en ontwikkeld tot voornaam richtsnoer. Daar was en is in een door redeloze godsdienstige denkbeelden soms overwoekerde wereld ook alle aanleiding voor. Maar misschien is tegelijkertijd waar dat in hun ijer om het irrationele, – datgene waarop de rede geen vat krijgt, – buitenshuis te houden. Veel humanisten ertoe neigen om het liever ook maar buiten beschouwing te laten.

Waarschijnlijk speelt ook nog iets anders een rol. Er zijn vele soorten gevoelens. Er zijn ook vele manieren om ermee om te gaan. De wijze waarom dat traditioneel in godsdiensten gebeurde (of juist niet) heeft velen huiverig gemaakt om in een wezenlijk andere, alternatieve levensovertuiging als het humanisme vormen van gezamenlijke beleving al te ver door te voeren. Ze-

ker als het gaat om vaste vormen ligt verstarring op de loer, en slaat huiver snel om in afkeer.

Toch hoeft al deze begrijpelijke en vaak terechte skepsis onder humanisten de afstand tussen verstand en gevoel niet onoverbrugbaar te maken. Integendeel. In de humanistische visie zouden beide juist op elkaar betrokken moeten zijn. Verstand dat niet ligt ingebed in gevoel is dor en gevaarlijk. Gevoelens die niet tot rede te brengen zijn leiden tot een ander soort wildernis. Beschouwing en beleving, zoals deze twee manieren om de werkelijkheid te ervaren in humanistische kring vaak worden genoemd, hebben elkaar nodig en vullen elkaar aan en geven elkaar hun volle betekenis.

Het valt niet aan te nemen dat humanisten individueel in hun leven geen plaats inruimen voor de beleving van emoties; anders eist die emotionele kant van ieders leven op z'n tijd die ruimte wel op. In en om het Humanistisch Verbond is het eigenlijk niet veel anders. Onmisbaar is de aandacht voor de gevoelsmatige kant van de levens-overtuiging een tijd lang wat op de achtergrond geraakt. Maar even duidelijk wordt de vraag daarnaar de laatste jaren weer sterker. Sommigen wijzen vooral op de gevoelens die bestaan ten opzichte van zichzelf en andere mensen en maken zich zorgen als ze zien hoe die vaak in de knel komen. Anderen denken daarnaast ook sterk aan gevoelens ten opzichte van de natuur, de kosmos, al datgene dat het menselijk begrip te boven gaat, maar dat niettemin wordt aangevoeld als van grote betekenis voor ons leven.

Dit laatste wordt wel gezien als een religieuze dimensie van humanisme. Daarbij betekent religieus niet godsdienstig, maar verwijst het onder meer – in de oorspronkelijke betekenis van het begrip religie – naar heel wezenlijke gevoelens van verbondenheid met al het bestaande en van schroomvalligheid jegens de ontzagwek-

kende grootsheid van de natuur. Binnen het Humanistisch Verbond, evengoed als in de internationale humanistische beweging, is deze schakering van humanisme altijd erkend geweest.

Nog in 1962 verscheen er onder auspiciën van het Verbond het boek *Rede en religie* in het Humanisme geredigeerd door J. P. van Praag. Daarna was er in de sterk maatschappelijk gerichte jaren zeventig schaarse aandacht voor religieus humanisme.

Nu lijkt deze belangstelling hier en daar weer op te bloeien. De H.G.G.G., een humanistische studiegroep binnen het Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid, hoopt er binnenkort een discussiestuk over uit te brengen. En op 7 december a.s. vanaf 20.00 uur in het Humanistisch Centrum aan de Laan Copes van Cattenburg 72, komt hopelijk – na een korte inleiding – onder geïnteresseerden het gesprek op gang over onder andere de stelling dat humanisme en religie elkaar niet bijten.

Casper Vogel

GEMEENSCHAPPEN

Op 18 november zal Erik van der Hoeven in Hoofddorp voor de gemeenschap Haarlemmermeer een lezing houden over humanisme en modern christendom (zie ook zijn artikel in de Humanist van 15 oktober). Plaats: Openbare Bibliotheek in Hoofddorp. Aanvang 20.00 uur.

Op 19 november zal in Harderwijk een thema-avond over het milieu worden gehouden. Erik van der Hoeven zal de avond inleiden, daarnaast zal de film „Mensenwerk” worden vertoond. Plaats: „De Kiekmuur”, Tesselschadelaan 1 in Harderwijk. Aanvang 20.00 uur.

Humanist

Eindredacteur: Hes van Huizen

Humanist is een uitgave van het Humanistisch Verbond
Oudegracht 152, Utrecht
Redactieadres:

Postbus 114, 3500 AC Utrecht
Telefoon: 030 - 318145.

Abonnementsprijs voor niet-leden f 20,- per jaar
t.n.v. Humanistische Pers
postgiro 58, Utrecht.

Gedrukt op kringlooppapier
bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

Stichting Humanistisch Opleidings Instituut

verzorgt een vierjarige hogere beroepsopleiding voor geestelijk werk.

Wij vragen, zo spoedig mogelijk, voor een volledig dienstverband, een

SEKRETARIAATSMEDEWERKER (V/M)

Tot de taken behoren:

- voorbereiden en notuleren van vergaderingen
- correspondentie,
- regelen van afspraken en uitzoeken gegevens
- dagelijkse postbehandeling,
- type-werkzaamheden (brieven, nota's, kontrakten e.d.)
- vermenigvuldigen van allerlei stukken.

Wij denken aan iemand met middelbare schoolopleiding, sekretariaatsopleiding dan wel een daarmee vergelijkbare praktijkervaring en zelfstandigheid, organisatievermogen, sociale vaardigheden, humanistische gezindheid.

Salaris en arbeidsvoorwaarden volgens rijksregeling. Inlichtingen worden telefonisch verstrekt door de heer T. Jorna, studie-koördinator, tel. 03450-2630.

Sollicitatiebrieven richten aan de Stichting Humanistisch Opleidings Instituut t.a.v. de sollicitatie-kommissie, Postbus 278, 4100 AG Culemborg.

HV-VROUWENWERKGROEP ONDERZOEKT NOODZAAK VAN EMANCIPATIE IN VERBOND

Op 7 maart 1981 organiseert de vrouwenwerkgroep van het Humanistisch Verbond een landelijke HV-vrouwendag. Op die dag zal onder andere gepraat worden over de vraag of vrouwen emancipatieactiviteiten binnen het Humanistisch Verbond noodzakelijk vinden. Mocht dit het geval zijn, dan zullen er vervolgens wensen, ervaringen en ideeën geïnventariseerd worden.

„Humanist” informeerde bij twee vrouwen van de vrouwenwerkgroep naar de achterliggende bedoelingen van die vrouwen(emancipatie)dag.

„Het Humanistisch Verbond rust wat het praktische werk betreft vooral op het werk van vrouwen, terwijl het beleid van de organisatie bijna uitsluitend door mannen wordt bepaald. Als daarbij het HV zich uitspreekt voor vrouwenemancipatie, zou het te gek zijn als dit door mannen zou gebeuren.”

Aan het woord is Margreet de Leeuw, sinds kort werkzaam als functionaris voor vrouwenwerk binnen het Humanistisch Verbond. Zij zegt verder: „Ik denk dat het allereerst belangrijk is te weten of de vrouwen in het Humanistisch Verbond vrouwenemancipatie wel nodig vinden. En zo ja, op welke gebieden en op welke manier”. De inmiddels geformeerde vrouwenwerkgroep organiseert daarom op 7 maart een landelijke HV-vrouwendag. Het doel van die dag is te inventariseren wat er onder vrouwen leeft, te praten over hun positie binnen het HV en het, zo nodig, formuleren van verlangens. Op het kongres van het HV in mei kunnen deze dan van invloed zijn.

De vrouw-man verhouding onder HV-leden is ongeveer 3 : 2.

Is vrouwenemancipatie nodig in het Humanistisch Verbond?

Margreet de Leeuw: „Er zijn ongeveer 9000 vrouwen en 6000 mannen lid van het Humanistisch Verbond. In het hoofdbestuur zitten echter zestien mannen en drie vrouwen. Ook op Verbandsraadvergaderingen komen voornamelijk mannen. Vrouwen zijn vooral bezig met praktisch humanisme: zij werken vaak bijvoorbeeld als vrijwilligers en hebben in het uiteindelijke beleid nauwelijks een stem. Zo'n uitspraak van Rob Tielman in de laatste „Humanist” bijvoorbeeld over abortus: „de vrouw beslist”. Dat is natuurlijk uitstekend. Maar zo'n uitspraak moet wel gedeeld worden door een vrouwelijke achterban die haar fiat aan zo'n uitspraak geeft. Het HV streeft een menselijke samenleving na. In de praktijk betekent dit dat sommige groepen extra steun en aandacht nodig hebben en dat geldt ook voor vrouwen, die vaak in de maatschappij tegen structuren botsen en op problemen stuiten.

Het feit dat vrouwen bestuurlijk nauwelijks actief zijn, ligt dat aan de vrouwen zelf of aan de organisatie?

Margreet de Leeuw: „Ik denk aan de vrouwen. De organisatie heeft zich duidelijk vóór vrouwenemancipatie uitgesproken, maar de vrouwen laten het over het

algemeen afweten. De sfeer, openheid én de mogelijkheden om er iets aan te doen zijn er wel binnen het HV. Ik denk dat veel vrouwen het te druk hebben in het vrijwilligerswerk en in de verzorgende sektor en daarnaast thuis nog vaak met de zorg voor man en kinderen zitten: zij hebben gewoonweg geen tijd over voor bestuurlijke zaken.

Een andere reden is misschien dat vrouwen weinig bestuurlijke ervaring hebben of denken dat hun ervaringen en ideeën niet belangrijk genoeg zijn om gehoord te worden. Terwijl het juist ontzettend belangrijk is als vrouwen zich meer gaan bemoeien met uitspraken over kernenergie, over een leefbare toekomst, juist ook omdat zij altijd zo met 'leven' te maken hebben.”

Je zegt net dat het aan de vrouwen zelf ligt dat hun stem weinig in het beleid terug te vinden is. Maar is het niet zo dat een van oudsher mannelijk georiënteerde organisatie de neiging heeft hoge drempels voor vrouwen te hebben?

Margreet de Leeuw: „Ik geloof ook wel dat het HV die drempels voor een deel zelf in stand houdt. Maar als het om het algemeen menselijk belang gaat en om de emancipatie en gelijkwaardigheid van mensen, dan zullen die drempels weggehaald moeten worden. De organisatie is in ieder geval bereid zich daarvoor open te stellen.”

Wat zou er konkreet moeten veranderen volgens de vrouwen die nu in de vrouwenwerkgroep zitten?

Margreet de Leeuw: „We kunnen daar nog niet teveel over zeggen, omdat het ook af zal hangen van wat andere vrouwen belangrijk vinden. Er zijn ook wel een aantal wensen. Wat door vrouwen van het Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO) naar voren is gebracht is dat hun positie van de vrijwilligster binnen het HV erg ondergewaardeerd wordt en dat er veel meer steun en waardering zal moeten komen voor die vrouwen. Ik denk dat de verbetering van de arbeids sfeer van vrouwen erg belangrijk zal zijn. Misschien moeten we bijvoorbeeld vanuit het HV meer deel-tijdbanen creëren om vrouwen zo meer mogelijkheden te geven.

Belangrijk is ook het weerbaarder maken van vrouwen. Bijvoorbeeld door scholingsactiviteiten: kaderkursussen, gesprekstechnieken-kursussen of praatgroepen. Er bestaan binnen het HV al zo'n 19 vrouwengroepen waarvan er 4 erg actief zijn.

Ik denk dat het kernpunt waarop we als vrouwen ook bij elkaar komen, het humanisme is, waarin vrouwen- en mannenbelangen geïntegreerd en beide gelijkwaardig zijn. Maar als die idealen die je als beweging nastreeft in tegenspraak zijn met de praktijk van alledag, moet je eerst die praktijk veranderen. Het is niet de bedoeling dat we een losstaande vrouwengroep worden. Het einddoel is integratie. Maar in die fase zitten we helaas nog niet.”

Annie Knoop is lid van het Humanistisch Verbond en zit ook in de Vrouwenwerkgroep. Zij zegt: „Ik ben lid geworden van het Humanistisch Verbond ondermeer vanuit de gedachte dat het humanisme de plaats is om mannen- en vrouwenemancipatie bij elkaar te brengen. Wat mij echter opviel was dat die levensovertuiging niet onmiddellijk vrouwvriendelijk-zijn inhield of roldoorbrekend was. Er is door het HV nooit een uitspraak gedaan die zowel naar binnen als naar buiten toe, op zowel mannelijke als vrouwelijke leden emanciperend zou kunnen uitwerken. Ik denk daarom dat een mentaliteitsverandering hard nodig is. En ik denk dat daarvoor onder de vrouwen van het HV zeker behoefte bestaat. Er gebeurt op verschillende plaatsen door vrouwen wel het een en ander, maar daar is tot nu toe geen aandacht aan besteed of het is weggestopt. Ik denk dat het daarom heel belangrijk is via zo'n vrouwenwerkgroep en via de vrouwendag naar boven te halen wat er onder HV-vrouwen leeft. En wat erg belangrijk is: ik vind dat dat door vrouwen zelf moet gebeuren en op hun manier en niet gedirigeerd door een bestuur of door mannen. Maar ook niet door vrouwen op een mannenmanier.”

Margreet de Leeuw tenslotte: „Ik zou erg veel vrouwen willen oproepen om vooral naar die vrouwendag te komen om met z'n allen het emancipatiebeleid van het Humanistisch Verbond in te vullen. Laten we onze krachten bundelen en in solidariteit voor elkaar opkomen.”

Kijk op leven

C. H. Schonk, „Humanisme, ook uw kijk op het leven?”

Een beschrijving in eenvoudige, heldere taal van de principes van het humanisme en de humanistische kijk op het leven. Prijs f 9,90.

Te koop bij de boekhandel of anders te bestellen via de boekhandel: bij DVG, postbus 1087, Rotterdam.

foto: Peter Boss

Wil Gerards: Bij godsdienstige geestelijke verzorging staat alles ter discussie, behalve de bijbel. Bij humanistische variant staat alles ter discussie, inclusief het humanisme.

nietigingsmacht), maar belangrijker is, dat de geestelijke verzorging in het algemeen en de humanistische variant in het bijzonder blijkbaar een onduidelijke zaak is. Daardoor ontstaan die vooroordelen die te pas en te onpas gebruikt worden om die geestelijke verzorging in diskrediet te brengen.

Definities

Wat is geestelijke verzorging en -vorming. En allereerst: wat is „geestelijk” in dit verband. Gerards schrijft: „Het gaat om die betekenis, die slaat op het (diepste) denken van de mens omtrent eigen bestaan en bestemming, over leven en wereld in het algemeen, over de meest eigen en persoonlijk-oorspronkelijke voorstellingen daarvan. De beginpunten, van waaruit men komt tot zijn (eigen) waarden en normen en een oriëntatiepatroon, dat onontbeerlijk is om in de ingewikkeldheden van het bestaan tot eigen keuzes, houdingen en gedragingen te komen. „Geestelijk” slaat dus op de eigen levensovertuiging en haar fundamenteën.”

En, eenvoudig gesteld, is geestelijke verzorging en -vorming dan het totaal aan bemoeienissen, toevallig of gericht, dat de mens helpt (of waarmee de mens zichzelf helpt) zijn eigen levensovertuiging te leren kennen, dan een eigen oriëntatiepatroon te ontwikkelen en dit tenslotte in de eigen

konkrete situatie toe te passen.

Dat kan gebeuren in de vorm van individuele of groepsgesprekken. Daarbij gaat het om het „voeden” of onderhouden van het hiervoor genoemde oriëntatiepatroon. En in sommige (nood)gevallen gaat het om het vermogen te herscheppen, een oriëntatiepatroon te ontwikkelen.

Het voorgaande geldt voor alle geestelijke verzorging en -vorming. Nu dan de specifieke humanistische aanpak.

Met de Humanistische Beginselverklaring in de hand is een aantal kenmerken op te sommen.

Ten eerste gaat het om een vorm van niet-godsdienstige geestelijke verzorging „...leven en wereld te begrijpen uitsluitend met menselijke vermogens...”). Ten tweede: mensen zijn principieel gelijkwaardig, ook in de verhouding tussen geestelijke verzorger en „klant”. Een derde kenmerk: het motief voor geestelijke verzorging is de helpende zorg, de solidariteit met de medemens. En doel, kenmerk nummer vier, is de ontplooiing van de menselijke vermogens teneinde zelf vorm en inhoud aan het leven te geven als een mondige zelfverantwoordelijke medeburger. Tenslotte geschiedt dit alles in het besef medeverantwoordelijk te zijn voor wereld en natuur. Hoe zijn deze algemeenheden in de praktijk van de humanistische geestelijke verzorging terug te vinden?

GEESTELIJKE IN HET IS GE OP BEWUS MAAR DE K IS GEBAA VAN DIE BEW DAT GEEFT

Zowel in het individuele als in het groepsgesprek moet het principe van gelijkwaardigheid zich manifesteren. Het gaat niet om een bewustzijnsinhoud, maar om een goed bewustwordingsproces. Belering en bekering zijn dus taboe; het is de bedoeling dat de gesprekspartner op grond van zelfstandig denken tot eigen visies komt. Dat dient in een sfeer van vrijheid en veiligheid te geschieden, hetgeen onder andere inhoudt dat er vertrouwelijkheid en onbaatzuchtigheid moet zijn. Er is dus geen plaats voor een tweede belanghebbende, bijvoorbeeld de krijgsmacht.

Tenslotte wordt aan de solidariteit gestalte gegeven, niet alleen door geestelijke verzorging puur, maar ook door het helpen en begeleiden van mensen in hun situaties. En zeker als moeilijkheden in die omstandigheden het gevolg zijn van door de verzorging veranderde inzichten.

Horizontaal

Dit alles mondt uit in een benaderingswijze die de principes en opvattingen in zich bergt.

Gerards: „Onze methode, onze benaderingswijze en onze opvattingen zijn in feite één. Onze methode is een realisatie van onze principes. En ik denk dat een humanist ook niet op een andere wijze geestelijke verzorging gestalte kan geven.”

In hoeverre verschilt dan die humanistische geestelijke verzorging van de godsdienstige?

Wil Gerards: „Er is een principieel onderscheid tussen beide. Bij de godsdienstige geestelijke verzorging staat alles ter discussie, behalve de bijbel. Bij de humanistische variant staat alles ter discussie, inclusief het humanisme.” En: „Onze taak en ons doel ligt bij de mens en niet bij de krijgsmacht. De krijgsmacht is voor ons een situatie. Ons doel is de mens te helpen tot zijn eigen visie te komen, uitgaande van zijn eigen levensovertuiging, waardengrondslag, normen en die daardoor ook ontdekkende. Daarin kan geen plaats zijn voor een tweede belanghebbende, bijvoorbeeld de krijgsmacht. Want dan zouden we niet met die mens bezig zijn, maar via die mens iets met de krijgsmacht wil-

VERZORGING LEGER RICHT WORDING. KRIJGSMACHT BEPERKING WORDING. SPANNINGEN

len." De solidariteit en het feit dat mensen principieel gelijkwaardig zijn, hebben een „horizontale" vorm van werken tot gevolg. Het woord van de een heeft niet a priori meer waarde dan dat van een ander. De godsdienstige geestelijke verzorging kan zich even horizontaal opstellen, haar doel ligt elders; de vergelijking van de horizontale zorg doortrekkend kan men stellen dat de godsdienstige geestelijke verzorging een vertikaal doel heeft. „De doelstellingen moeten helder en voor de mensen duidelijk zijn. Als de doelstelling is: het evangelie verkondigen en de kerk gestalten geven in de krijgsmacht, dan moet de mens dat niet alleen weten, maar ook beseffen. Daar hebben zij, en ook wij, recht op", aldus Gerards.

De op het oog niet zo verschillende benaderingswijze van raadsman, aalmoezenier, dominee en rabbijn is een van de oorzaken van het ontstaan van de hiervoor genoemde vooroordelen. Gerards over die mistvorming: „Onze identiteit vindt zijn realisatie in dat horizontale werken, in die benaderingswijze. Die identiteit komt er echter niet uit, omdat anderen op dezelfde manier werken. Je zou eigenlijk moeten zeggen tegen die godsdienstige verzorgers: werk op een andere manier. Maar dat vraag ik niet. Ik vind het helemaal niet erg dat zij horizontaal werken, mits de mensen maar heel duidelijk weten wat werkelijk de doelstelling is en hoe daarin die levens-overtuiging funktioneert. Ik vind dat dit niet alleen een zaak is waar wij recht op hebben, het is veel meer een zaak waar de mensen recht op hebben. Als zij zeggen: het maakt geen bal uit of je naar de aalmoezenier, de dominee of de raadsman gaat, dan is er toch iets fout?! En als er niet iets fout is, waarom zijn er dan nog aalmoezeniers, dominees en raadslieden?"

Met andere woorden: de raadslieden moeten zich duidelijker profileren. Het door Gerards geschreven stuk is een aanzet daartoe. Want de beeldvorming rond de humanistische geestelijke verzorging is niet enkel in het leger vaag. Volgens Gerards schort er ook nogal wat aan de kennis van politici, journalisten, lands- en militaire overheden.

Aksepteren

Over politici: „Het tragische is dat de politieke partijen waar wij op aangewezen zijn, het laten afweten. De PvdA zegt: heeft het iets met geld te maken? Nee? Dan hebben ze weinig belangstelling. En de VVD zegt: jullie zijn te kritisch tegenover die krijgsmacht. Als humanist sta ik achter je, maar ik ben nu toevallig wel voor invoering van kernbommen. Dus ook die laten het dan afweten."

De pers: „In onze strijd voor een omvang van het corps die recht doet aan de behoefte, willen we twee wegen bewandelen. Ten eerste naar de politiek toe. Maar dat ligt dus moeilijk. De tweede manier is de pers inschakelen. Maar ook daar leven die vooroordelen." De militaire overheden: „Als de overheid eenmaal heeft gezegd, op grond van grondwettelijke rechten en op grond van het feit dat we een democratie zijn: je kunt geen mensen in de krijgsmacht binnenvragen (vrijwilligers) of binnen verplichten (dienstplichtigen) zonder dat ze kunnen beschikken over vrije geestelijke begeleiding", dan vind ik dat die verzorgers ook een eerlijke, loyale, plaats moeten krijgen. Dan vind ik dat wij van de krijgsmacht mensen een verstandhouding mogen eisen, die rekening houdt met de wezenlijke bedoelingen van de geestelijke verzorging en de plaats die die verzorgers moeten hebben. Dat vereist inzicht. En dat inzicht ontbreekt. Vaak."

Een voorbeeld: „Een funktionaris, officier, zegt bijvoorbeeld: je krijgt van mij alle ruimte, maar als je het mij vraagt dan zijn jullie volstrekt overbodig, als het aan mij lag: afmarcheren die hap, de poort uit. De geestelijke verzorging wordt te sterk benaderd vanuit de belangen die de militaire leider heeft. Je moet niet zeuren, je moet die geestelijke verzorging zo geven dat zij er geen last van hebben. Maar zij hebben er natuurlijk altijd last van. Want de geestelijke verzorging is gericht op bewustwording en de krijgsmacht is gebaat bij beperking van die bewustwording."

De functies van militaire leider en geeste-

lijke verzorger staan dus op gespannen voet. „Zij hebben met dezelfde mensen te maken en een tegengestelde invloed op die mensen. Ik vind dat ze pas goed met elkaar omgaan, als zij elkaars functies aksepteren, omdat zij zijn ingesteld door dezelfde overheid. De officieren moeten erkennen dat de geestelijke verzorging een legale plaats in de krijgsmacht heeft en de geestelijke verzorger moet aksepteren dat die officier daar legaal zit."

Natuurlijk zijn niet alle officieren over één kam te scheren. Gerards: „Laat ik het veralgemeniseren. Als ik militaire leiders tegen kom met persoonlijkheidseigenschappen die gunstig zijn voor dat leiderschap, dan kom ik ook meer ruimte tegen. En het omgekeerde is ook waar: als die eigenschappen ontbreken, kom ik minder ruimte tegen."

Tot slot de landelijke overheid, de regering. „Het recht op een niet-godsdienstige geestelijke verzorging wordt puur en alleen maar bepaald door het feit dat een mens én niet godsdienstig is én in die krijgsmacht zit. Dit is wezenlijk. En het is derhalve een falen van de overheid dat zij aksepteert, dat bijvoorbeeld in de marine dienende militairen zitten die niet godsdienstig zijn, zonder dat er voor hen voldoende geestelijke verzorging is."

De humanistische geestelijke verzorging en -vorming in de krijgsmacht.

● Wezenlijk anders dan de overige vormen van verzorging. Wezenlijk dieper in de problemen ook. Daar kan „Den Haag" wat aan veranderen. Want alle vooroordelen en alle profilering en alle nota's vallen in het niet bij het naakte feit dat op dit moment twaalf raadslieden éénderde van de bevolking van het leger moeten „verzorgen".

Tot besluit: het humanisme.

Kan een humanist het leger aksepteren?

Gerards: „Ik zit hier voor de mensen... Maar als humanist... Als humanist keur ik het leger af, ja."

Peter Boss

foto: Peter Boss

Vrijdagmiddag. Het zit er weer op voor de meeste dienstplichtigen. Steeds meer en steeds vaker doen zij een beroep op de humanistische raadsman. Over problemen in het leger, maar ook bij hen thuis.

Onkwetsbaar opstellen

Als variant op het artikel „Hoe mis is het met de Evangelische Omroep”, zou ik willen stellen, hoe mis is het met de tolerantie van het Humanistisch Verbond. Het artikel van Wim Jungman (nog wel op de voorpagina) roept mijn verbazing op. Hoe komt het, als je toch humanist bent, dat je niet in staat bent vanuit de kracht van je overtuiging je onkwetsbaar op te stellen. Ieder mens is toch vrij om te denken en te geloven dat wat hijzelf wil, dat waar hij zich gelukkig bij voelt en dat dan als de waarheid of als de goede weg ziet?

Wanneer de E.O. vindt, dat men tegen de humanistische overtuiging of levensbeschouwing aan moet trappen (m.i. is dat zéér ónchristelijk) moet dan een humanist terug gaan trappen? (m.i. is dat zéér ónhumanistisch). In dezelfde „Humanist” van 15 september staat een artikel van Prof. J. in 't Veld „Overpeinzingen van een vergrijsd humanist”.

Iedereen – dus ook iedere humanist – kan hieruit veel leren, dacht ik. Wat hij bijvoorbeeld over redelijkheid zegt, is in flagranter tegenstelling tot wat Jungman schrijft. Jammer want juist wij humanisten zouden een positieve houding aan moeten nemen, een positief gezicht laten zien. Daar gaat kracht van uit en zal van invloed zijn op de groei van ons Verbond. Sorry, maar dit moest me even van het hart.

D. J. Thomson-Karssen (Amstelveen)

Groepsvorming binnen het HV?

Op het artikel van H. M. Verduijn „HV-Homogroep pleit voor meer aandacht in Verbond voor seksualiteit en relaties” zou ik het volgende willen antwoorden.

Is groepsvorming binnen het HV inderdaad gewenst? Verduijn schrijft: binnen het Verbond zijn mensen van allerlei soort te vinden, mannen en vrouwen, hetero- en homoseksuelen, gehuwden, gescheiden en alleenstaande mannen en vrouwen, leden van vakverenigingen, werkgeversorganisaties en politieke partijen. In principe zouden dus al deze „soorten” humanisten een aparte groep binnen het HV kunnen gaan vormen. Alsof ze al niet bestaan, de homogroepen, de vele vrouwengroepen, de groepen van gescheiden en alleenstaande mannen en vrouwen, de vakverenigingen, de werkgeversorganisaties en de politieke partijen! Ik wil hiermee zeggen, dat al deze „soorten” humanisten elders hun groepsbelangen kunnen laten wegen en daar hun inbreng als humanist kunnen hebben.

Volgens art. 2 van de beginselverklaring probeert de humanist uitsluitend met zijn menselijke vermogens leven en wereld te begrijpen. En dit zou, volgens Verduijn, aanleiding kunnen zijn dat mensen met ongeveer gelijksoortige invalshoeken apart en gezamenlijk leven en wereld trachten te begrijpen? Kom nou, mijnheer Verduijn, waar wilt u naar toe?

In vroeger jaren was het altijd moeilijk mensen uit diverse politieke invalshoeken bij elkaar te houden. Het is de grote verdienste van onze eerste voorzitter, Jaap van Praag, geweest dat hem dit op ieder kongres – zij het met veel moeite en overredingskracht – weer gelukte. De tegenstellingen speelden zich toen op een ander vlak af, er waren anti-militaristen, kommunisten, socialist, liberalen. Maar

REAKTIES VAN LEZERS

krachtig en duidelijk heeft Jaap van Praag toen altijd gesteld: kijk naar wat u verenigt, uw humanistische levensovertuiging, en beleef uw maatschappelijke en politieke interesse in de daarvoor bestaande organen.

Het lijkt mij dat het HV er niet zo mee gediend is als mensen zo „ bezig” zijn met zichzelf, met hun homoseksualiteit, met hun man of vrouw zijn. Er zijn toch wel belangrijker vraagstukken in deze tijd. Ik noem maar: oorlog en vrede, kernbepaaling, milieu- en energievraagstukken, de grenzeloze overtreding van de rechten van de mens in veel landen, het vastlopen van de westerse economie, de werkloosheid, de automatisering. Er gaat wel veel humanistische energie verloren als humanisten het nodig vinden zo om zichzelf en om elkaar heen te tollen. Ik hoop dat de heer Verduijn e.a. niet op deze weg door zullen gaan. Mw. M. de Jong (Amsterdam)

Naschrift van Chiel Verduijn. Zeker heeft mevrouw De Jong gelijk als zij wijst op de gevaren van groepsvorming binnen het Verbond en het is eveneens de verdienste geweest van onze huidige ere-voorzitter J. P. van Praag dat hij het Verbond bijeen heeft weten te houden en met name de vermeende tegenstelling tussen zogenaamde religieuze en rationele humanisten heeft weten te overbruggen.

Inderdaad liggen er wereldwijde vraagstukken te wachten op afhandeling of althans behandeling, maar indien mensen in Nederland vandaag nog strijd moeten voeren om zichzelf te kunnen en te mogen zijn, zolang zullen die mensen in het algemeen niet toekomen aan wereldwijde vraagstukken. Ik blijf er bij dat indien humanisten elkaar opzoeken om op grond van gemeenschappelijke ervaringen en kennis bepaalde maatschappelijke problemen aan te pakken – ik denk hierbij aan vrouwenemancipatie, bevrijding van de homoseksualiteit, maar evenzogoed aan de ethische aspecten van arbeid en economie en dan niet vanuit een vakverbondsperspectief, maar vanuit een humanistische invalshoek – indien humanisten dat doen binnen het Verbond en ter verbreding en verdieping van de humanistische levensfilosofie, dat dit een zaak is die alleen maar toegejuicht kan worden. Overigens kan ik mevrouw De Jong verzekeren, dat als het niet meer gaat om het werk dat verzet moet worden, maar alleen maar geschiedt om derwille van de groepsvorming, ik de eerste zal zijn die van verdere deelname aan de HV-Homowerkgroep af zal zien.

Is Humanisme niet voor gewone mensen?

Vrijdagavond 31 oktober, zendtijd Humanistisch Verbond, tweede aflevering van „met alle geweld”.

Ik zit voor de televisie en wat zie ik? In het half duister zitten één dame en vijf heren in een klein kringetje rond een tafel, met de ruggen naar de kijker.

Is dus zeker niet voor de kijker bedoeld, denk ik.

Als ik met de camera over de schouders mee gluur en luister hoor ik het al. Wat een moeilijke woorden gebruiken die mensen: evident, concepties, scala, utopisch, reduceren, mondiaal, diametraal en dat zijn ze nog niet eens allemaal.

Zie je wel, humanisme is moeilijk, is niet voor gewone mensen, daar moet je minstens middelbare school voor gehad hebben. De vele buitenkerkelijke T.V. kijkers die dit niet hebben en die best wat meer willen weten van het humanisme en het Humanistisch Verbond denken na deze uitzending waarschijnlijk: „Humanistisch Verbond, een intellectuele club. daar hoor ik niet bij”.

En dat is jammer.

Jammer is ook, dat het Humanistisch Verbond met deze uitzending het humanisme niet dichterbij de mensen heeft gebracht, integendeel.

Er komt nog een aflevering van „met alle geweld”, ik leg mijn woordenboek vast klaar. Erica Nijdam (Den Haag)

Humanisme en zionisme

Het is hoop ik nog niet te laat om te reageren op het artikel van Casper Vogel in „Humanist” van 15 september. Het ging over Humanisme en Zionisme in Vijf minuten bedenktijd. Ik wil aanknopen bij twee punten. Eerst het citaat van Bonger in 1967: „Zijn wij als Nederlanders wel in staat gebleken de zaken ginds (in Israël) met die afgetrokkenheid te beschouwen, die wij ten aanzien van allerlei andere kwesties wel vaak in acht nemen”. Het is een retorische vraag; en mijns inziens moet het antwoord luiden: gelukkig niet! Daarvoor zijn we te nauw betrokken geweest bij de moord op zes miljoen joden. Toch mag ons dat niet blind maken voor het lot van de Palestijnen. Maar het moet er wel toe leiden, dat we deze dingen in onderling verband zien. Men had dat kunnen bereiken door de „Palestina-uitzendingen” met enkele relativerende zinnen in te leiden.

Ten tweede schrijft Casper: „Misschien steekt er iets in de klacht, dat wij polariseren in de hand werken... Maar dan luidt toch de wedervraag of zulk een polarisatie niet verduidelijkend werkt...” Mijn antwoord op die wedervraag luidt zeer beslist: neen. In de politiek mag polarisatie misschien nu en dan onvermijdelijk zijn, maar in vijf minuten humanistische bedenktijd is het verderfelijk. Het is de taak van de humanisten de keerzijde en de schakeringen van de dingen te laten zien, aan polarisatie dreigt onze wereld ten onder te gaan. Dat duidelijk te maken zou bij uitstek een taak van Vijf Minuten Bedenktijd moeten zijn. Dat zal wel moeilijk wezen, maar toch geboden.

Tenslotte nog een paar korte opmerkingen over zionisme. Ik ben geen zionist, maar het valt me toch moeilijk het zionisme van andere Joden te verwerpen. Ik bedenk dan

dat Joden de eeuwen door en vandaag de dag nog zijn vervolgd en vermoord, en tijdens de nazi-periode bewust in de steek gelaten zijn door de „vrije” wereld. Tenslotte zagen velen geen andere oplossing meer dan het stichten van een eigen staat, die hen na de tweede wereldoorlog door de Verenigde Naties werd toegewezen. Voor de Palestijnen een harde zaak. Maar zij hebben dan ook in een hardnekkige oorlog het toegewezen gebied aanmerkelijk verkleind en openlijk gestreefd naar de vernietiging van Israël. Erger is dat zij de burgerbevolking van Israël voortdurend hebben geterroriseerd.

Dat is de keerzijde van de zaak.

Dit alles verbiedt ons geenszins om kritisch te volgen, wat er in Israël gebeurt. Met vele Israëli's – vaak zelf ongodsdienstig – zijn we voorstanders van de scheiding tussen kerk en staat. En eveneens met vele Israëli's zullen we de verderfelijke politiek van Begin en de zijnen verwerpen. En, nog eens met vele Israëli's zullen we opkomen voor de rechten van de Palestijnen. Maar wel in het besef, dat we hier met een bijna onoplosbaar probleem te maken hebben, waarbij het wel en wee van twee volken in het geding is. Als er een oplossing mogelijk is, dan zeker niet in de sfeer van polarisatie.

Jaap van Praag (Zeist)

D'66 en de Bond tegen het Vloeken

Als lid van het Humanistisch Verbond stemt het mij droef dat, in de Humanist van 15 september j.l. een bericht overgenomen is uit het Welzijnsweekblad van 1 augustus,

dat letterlijk genomen juist is, maar een zeer onvolledige weergave van de feiten geeft.

Vorig jaar is er vanuit de Humanist een oproep gekomen om, na ondemokratische uitlatingen van vertegenwoordigers van de Bond tegen het Vloeken, vertegenwoordigers in politieke lichamen te vragen niet langer mee te werken aan de verlening van subsidie aan deze Bond.

Deze aktie werd ondersteund door vele D'66'ers, in verhouding tot de grootte van de partij zelfs door zéér velen.

Toen de subsidieaanvragen uiteindelijk behandeld werden in de diverse gemeenteraden en provinciale staten, bleek de mening over wel of niet continuering van de subsidies voor de Bond tegen het Vloeken dwars door alle partijen te lopen. In iedere plaats of provincie bleek het weer anders te liggen.

Het leek mij dan ook onjuist te vermelden dat in de Staten van Friesland D'66 vóór subsidie aan de Bond tegen Vloeken gestemd zou hebben. Temeer omdat u na had kunnen trekken dat de D'66 fraktie bij de behandeling van de subsidie in het kader van de wet op de Arob om procedurele redenen geen subsidie voor 1980 heeft gesteund, maar dat de fraktie van D'66 in Friesland nu reeds een motie heeft aangekondigd om de subsidiëring voor 1981 niet meer toe te kennen.

Het had mij juister geleken als u gelijkertijd het stemgedrag van statenleden in andere provincies had genoemd.

U had bijvoorbeeld kunnen melden dat in de staten van Noord Holland de PvdA fraktie voor het grootste deel stemde – naar

aanleiding van een motie van de PSP – vóór continuering van de subsidie voor het jaar 1980.

Ook nú staat in de concept begroting voor 1981 in Noord Holland (waar het college wordt gevormd door PvdA en CDA) een bedrag van – let wel – f 250,- opgevoerd voor subsidiëring van de Bond tegen het Vloeken. Als de voortekenen mij niet bedriegen, maakt deze post ook in het komende jaar een goede kans om gehandhaafd te worden.

Het zou mij deugd doen als u een volgende keer tot een zorgvuldiger berichtgeving komt.

Yvonne van Wagenveld (Muiderberg)

Oproep verontruste humanisten

Naar aanleiding van de bovenstaande oproep van de heer Rutgers in het vorige nummer van de „Humanist”: ik ben inderdaad méér dan verontrust en wel door u en de uwen die met zo'n klein aantal een onevenredig grote invloed hebben weten te krijgen op ons Verbond. Waardoor uiteindelijk zo'n halfbakken antikernwapen-resolutie tot stand is gekomen, waar nu geen sterveling van onder de indruk komt. Laat staan gelukkig mee is. Daarom roep ik u op zich met alle middelen te verzetten tegen georganiseerde suïcide.

Th. Rinke de Wit (Den Haag)

VERBOND OP RTV

radio

NA VIJVEN EN ZESSEN
elke dinsdag 18.20-18.50 uur op
Hilversum 2

zondag 23 november, 9.30 – 10.00
uur, Hilversum 2
ALS ZE ME VRAGEN WAT BEN
JE...

Een gesprek met iemand die zich humanist noemt.
Samenstelling: Piet Brinkman.

**ZAG JIJ VAN AGT BIJ DODE-
WAARD? I**

zondag 30 november, 9.30 - 10.00
uur, Hilversum 2

Bezorgdheid wegens 35 jaar woningnood, wegens de toenemende diskriminatie van minderheden en de onveiligheid rond kerncentrales, wordt vaak met behulp van de sterke arm teruggeduwd. En je naam komt nog in de computer ook. Repressie van de overheid noemen we dat. En de kloof, tussen die overheid en de bevolking wordt ondertussen steeds breder. Samenstelling: Piet Brinkman en Rina Spigt.

televisie

VIJF MINUTEN BEDENKTIJD
elke zondagavond 20.40-20.45
uur Nederland 2

Van afwachten naar zelfwerkzaamheid

De laatste tijd ontvang ik veel afschriften van brieven die aktieve humanisten schrijven aan instellingen. Brieven waarin zij voor de humanistische beweging en henzelf opkomen. Hoe staat het HV tegenover die golf van zelfwerkzaamheid?

Toen ik voorzitter werd, kwam ik vaak een afwachtende houding tegen ten opzichte

theekbestuur bezwaar maken tegen de geringe hoeveelheid humanistische boeken. Die hun ziekenfondsbestuur wijzen op de eenzijdige besteding van gelden voor de geestelijke verzorging. Die de gemeente vragen waarom er geen (goede) financiering is van humanistisch vormingsonderwijs. Die hun politieke partij wijzen op humanistische aktiepunten. Die erop toezien dat in de besturen die hen vertegenwoordigen ook humanisten zitting hebben (FNV, NVSH, COC, MVM, Amnesty, NIVON, VARA, VVD, Milieudefensie, VOO, D'66, VPRO, JOVD, enzovoorts). Maar zit er dan geen keerzijde aan die golf van enthousiasme? Bestaat het gevaar dat individuele aktievoerders het HV voor de voeten gaan lopen? Het heeft vaak zin eerst even met het plaatselijk bestuur te overleggen. Als men namens het HV iets wil doen is voor-overleg uiteraard noodzakelijk. Maar zaken waar men als individu humanist tegenaan is gelopen kan men vanzelfsprekend altijd zelf aankaarten. Een afschrift naar het plaatselijke of landelijk bestuur zorgt dan voor een steuntje in de rug voor de vrijwilligers die het als bestuurder toch al zo druk hebben.

Ik juich de toegenomen zelfwerkzaamheid onder humanisten toe omdat de humanistische beweging meer is dan een organisatie: het streven naar een rechtvaardiger samenleving raakt ons allemaal.

Rob Tielman

DIALOOG met de voorzitter

van het HV. Men verwachtte allerlei dingen van het Verbond als organisatie zonder op de gedachte te komen zelf dingen ter hand te nemen. Daar is de laatste jaren gelukkig veel in veranderd.

Laat ik enkele voorbeelden noemen. Humanistische abonnees van dagbladen vragen via ingezonden brieven waarom hun krant zweeg over onze kernwapenverklaring. Humanisten die erop staan dat hun levensovertuiging op hun persoonskaart komt te staan. Die bij het NIPO protesteren dat interviewers weigeren het humanisme mee te tellen. Die bij het biblio-

ZEIST IN DE CLINCH OVER GV-ER IN ZIEKENHUIS

Het Zeister Ziekenhuis en het Verpleegtehuis Bovenwegen gaan geestelijke verzorgers aanstellen. Het plan was voor het ene een protestant te nemen en voor het andere een katholiek. Daartegen heeft de HV-gemeenschap in Zeist geprotesteerd. Humanisten staan op het standpunt dat er vrijheid van keuze moet zijn en zij claimen in Zeist een halve formatieplaats in beide instellingen tezamen, zoals dat elders vaak het geval is en goed funktioneert. De instellingen houden vast aan één functionaris met het bekende argument, dat die wel voor alle gezindten kan zorgen.

Wel is met behulp van enige raadsleden bereikt, dat het ziekenhuis sollicitanten oproept die ook humanist mogen zijn (zie de vakature elders in dit blad). Maar het verpleegtehuis houdt vast aan een theoloog als geestelijke verzorger, en dat voor een algemene instelling onder auspiciën van de gemeente! De gemeenschap Zeist zal voortgaan meer begrip te wekken voor de humanistische geestelijke verzorging én voor de eis van pluriformiteit binnen de instellingen in het belang van de patiënten.

RUPPERT: TEGEN ATHEÏSME IS ALLES GEOORLOOFD

Vice-voorzitter van de Raad van State Ruppert gaat met pensioen.

Gelukkig, moeten we helaas zeggen, na lezing van een interview met hem in Hervormd Nederland van 27 september jl. Daaruit blijkt dat hij niet bereid is atheïsme te aksepteren en het zelfs op één lijn stelt met fascisme en totalitair kommunisme. Tegen atheïsme zijn daarom volgens hem alle middelen geoorloofd, ook massavernietiging door kernwapens. „Wanneer je niets doet tegen het atheïsme, staat het hier morgen op de stoep.”

Het is Ruppert kennelijk ontgaan dat in Nederland in de vorm van het Humanistisch Verbond agnosten en atheïsten niet alleen op de stoep staan maar al lang in huis zijn. (RT).

BAAS BOVEN BAAS

Hoofdbestuur en functionarissen zijn unaniem zeer tevreden over onze nieuwe directeur Henny Baas, die heeft aangetoond op juiste wijze leiding te kunnen geven aan onze in activiteiten sterk groeiende vereniging met al haar werkvelden. Daarom heeft het hoofdbestuur eenstemmig besloten hem in vaste dienst te nemen na succesvol verlopen tijdelijke aanstelling dit jaar (RT).

INTERNATEN: VAAK EENZIJDIGE GEESTELIJKE VERZORGING

Voor veel jongeren in internaatverband ontbreekt de keuzemogelijkheid van humanistische geestelijke verzorging. Zo kennen de rijksinstellingen voor jongeren wel door de overheid betaalde konfessionele pastores maar geen humanistische raadslieden. Het partikulier initiatief op dit gebied is ook grotendeels in konfessionele

handen. Jongeren die hiermee problemen hebben en/of hieraan iets willen doen, kunnen contact opnemen met de landelijke werkgroep humanistische jongeren (030-318145 of postbus 114 te Utrecht).

PAULA WASSEN KANDIDATE HOOFDBESTUUR

Het hoofdbestuur streeft al geruime tijd naar vergroting van het aantal vrouwen in het bestuur. Het HB is verheugd nu al te kunnen mededelen dat de ex-voorzitster van de Emancipatiekommissie Paula Wassen-van Schaveren bereid is gevonden kandidaat te staan voor het hoofdbestuur op het komende kongres. Over haar precieze takenpakket zal nog nader overleg plaatsvinden. (RT).

UNIVERSITAIRE OPLEIDING GV EN HVO IN BELGIË

Aan de Vrije Universiteit van Brussel begint dit jaar een humanistische opleiding voor geestelijke verzorging en humanistisch vormingsonderwijs. Ook in Nederland wordt gestreefd naar een universitaire humanistische opleiding vergelijkbaar met de kerkelijke opleidingen op universitair nivo (die jaarlijks meer dan 80 miljoen gulden ontvangen van de overheid). In dit geval loopt België dus voorop op Nederland.

WORDT U GEREGISTREERD?

Er bestaan sterke aanwijzingen dat een stichting van de Hervormde Kerk persoonskaartgegevens verzamelt van humanisten en andere buitenkerkelijken als deze personen deel uit maken van een gezin waarin tenminste één hervormde voorkomt. Het HV heeft om opheldering gevraagd over deze privacy-gevoelige zaak. Heeft U Uw persoonskaart trouwens al geïnspecteerd?

VAKATURE

GEESTELIJKE VERZORGER (M/V)
Het Zeister Ziekenhuis roept sollicitanten op voor 9/10e dagtaak; salariering vlg. N.Z.R.-norm.
Theologische opl. of H.O.I.
Inlichtingen 03404 - 28442; toestel 244
Sollicitaties met uitgebreid levensbericht aan
Directie Zeister Ziekenhuis
Postbus 1002 - 3700 BA Zeist.

TWEDE WEEKEND SEKSUALITEIT EN RELATIES IN AANTOCHT

16, 17 en 18 januari 1981

Na een succesvol eerste weekend in juni organiseert de homowerkgroep van het Humanistisch Verbond opnieuw een weekend over seksualiteit en relaties. Het wordt gehouden van vrijdagavond 16 januari tot en met zondagmiddag 18 januari 1981. Als lokatie is het prachtig gelegen kasteel Well gekozen, in Noord-Limburg. Het is een 17de eeuws monument, dat volledig is ingericht om groepen te ontvangen. Behalve over 'n sfeervolle entourage beschikt kasteel Well over 'n toneelzaal, 'n filmzaal, 10 (!) diskussieruimten, nachtbar, disko en bijzonder romantische slaapkamers.

Iedereen die geïnteresseerd is en zich aangesproken voelt door de humanistische gedachte, kan deelnemen: jong en oud, vrouw en man, homo en hetero, enz. enz. De categorieën homo - hetero noemen we hier met name, omdat daarover de eerste keer verwarring is geweest. Sommigen dachten dat alleen homoseksuele vrouwen en mannen konden deelnemen, omdat het weekend georganiseerd werd door de homowerkgroep. Ook het weekend in januari gaat uit van de homowerkgroep. Maar de onderwerpen waarover gepraat gaat worden zijn nu eenmaal niet beperkt tot homothema's, vandaar dat ook hetero's welkom zijn - of anderen, die zich niet zomaar in hokjes laten opdelen. Men moet alleen even weten dat er waarschijnlijk meer homoseksuele vrouwen en mannen aanwezig zullen zijn dan gewoonlijk op zo'n voor eenieder „open weekend”.

Meedoen kan tot een maksimum aantal van honderd deelnemers. De kosten zijn heel bescheiden: slechts f 60,- p.p. voor 'n geheel verzorgd weekend (vol-pension). De bereikbaarheid van kasteel Well is zowel per auto als openbaar vervoer goed. Opgave kan door f 60,- p.p. over te maken op giro 19.79.30 t.n.v. Centraal Buro Humanistisch Verbond. Postbus 114, 3500 AC Utrecht, onder vermelding van „weekend seksualiteit en relaties”. Na betaling ontvangt men een bevestiging van inschrijving.

Voor bijzondere wensen (betreffende maaltijden, betalingen e.d.) en informatie kan men schrijven naar de HV-homowerkgroep. Postbus 114, 3500 AC Utrecht.

Een vrolijk moment tijdens het eerste weekend.